

m

ZÁMEK ČECHY POD KOSÍŘEM

www.olkraj.cz

Vážení čtenáři,

pohádka o tom, jak se ošklivé káčátko proměnilo v překrásnou labuť, se zhmotnila v historii zámku v Čechách pod Kosířem. Kdysi opomíjená památka je dnes jednou z turistických perel Olomouckého kraje a já jsem moc rád, že vás mohu pozvat na její prohlídku.

Než tak ale učiním, máte možnost se seznámit s novou publikací, která zámek popisuje. Dozvíte se v ní spoustu informací o historii stavby, o významných osobnostech, jež jsou s osudem zámku spojovány nebo o tom, které jedinečné exponáty nabízí. Podrobně se také můžete porozhlédnout po okolí památky, jež patří k nejmalebnějším v regionu.

Berte, prosím, tuto publikaci jen jako malou ochutnávku toho, co vás v Čechách pod Kosířem čeká. Věřím, že až je navštívíte osobně, budete podobou zámku nejen okouzleni, ale zároveň i rozhodnutí se sem brzy zase vrátit.

Josef Suchánek,
hejtman Olomouckého kraje

Vážené dámy a pánové,

víte, co má společného Josef Mánes a Čechy pod Kosířem? Nebo jak se pojí vzácné odrůdy růží s touto moravskou památkou? Ne? Nevadí. Nikdo neví všechno. Každý ale může zámek v Čechách pod Kosířem navštívit a odpovědi na tyto otázky, i mnohé další, naléznout.

Budova zámku i její široké okolí prošly nedávno rekonstrukcí a revitalizací. Vše ještě voní novotou, a hlavně historií. Zámek je spojován s významnými šlechtitelskými rody i důležitými osobnostmi našich dějin. I v současné době pravidelně ožívá nejen návštěvami turistů, ale také při řadě kulturních akcí a v neposlední řadě je zejména zámecký park místem, které denně navštěvují místní děti i dospělí.

Přijměte, prosím, moje pozvání do Čechů pod Kosířem. Zažijte místo, kde se snoubí historie s uměním, přírodou a geniem loci. A při cestě tam i zpět nezapomeňte navštívit další úchvatné památky Olomouckého kraje.

Jan Žůrek,
radní Olomouckého kraje
pro oblast kultury a památkové péče

■ Rodokmen Augusta Alexandra Silva-Tarouca, polovina 19. století

ÚVOD

Zámek je spolu s parkem majetkem Olomouckého kraje a spravuje jej Vlastivědné muzeum v Olomouci. Jeho historie je spojena se šlechtickým rodem Silva-Tarouca (majiteli zámku v letech 1768–1945) a s jedním z nejvýznamnějších českých malířů – Josefem Mánesem (1820–1871). Na zámku je možno mimo jiné spatřit největší sbírku jeho obrazů v České republice, která je prezentována veřejnosti.

Zámecký areál o celkové rozloze 21,5 ha je od roku 2011 postupně revitalizován a po otevření zámku veřejnosti roku 2016 se zařadil mezi nejnavštěvovanější památky Olomouckého kraje. Roku 2019 zámek Čechy pod Kosířem získal titul Památka roku České republiky.

HISTORIE

První zmínky o obci Čechy máme již z 12. století, avšak šlechtické sídlo – v podobě tvrze – se poprvé připomíná roku 1359, kdy zde žil Lúček z Čech. S jistotou však ani nevíme, kde přesně tvrz stála. Na počátku 16. století již byla uváděna jako pustá, snad v důsledku husitských válek. Další zmínka o tvrzi pochází z 2. poloviny 16. století a týká se již zřejmě přímo stavby dnešního zámku. V průběhu dějin se na panství vystřídal mnoho šlechtických rodů (např. pánové z Kravař, z Boskovic, Pernštejnové, Lichtenštejnové...).

Pro zámek je důležitý rok **1768**, kdy Čechy společně se statky Drahanovice a Krakovec zakoupil syn portugalského diplomata Joãa Gomeze, **Emanuel Tellez da Silva-Tarouca** (1696–1771). Do habsburské monarchie přišel se svým otcem pravděpodobně již s cílem se zde usadit. Vstoupil do armády Evžena Savojského a později se stal blízkým přítelem císařovny Marie Terezie, která jej zahrmla mnoha poctami (např. získal Řád zlatého rouna) a úřady (místodržící Rakouského Nizozemí, generální ředitel císařských dvorských staveb, který dohlížel na výstavbu Schönbrunnu, habsburského císařského sídla u Vídně apod.). Založil středoevropskou linii rodu Silva-Tarouca, pro kterou ke konci svého života v zámku Čechy pod Kosířem našel vhodné rodové sídlo.

Jediný Emanuelův syn **František Štěpán** (1750–1797) se na našem zámku příliš nezdržoval, nicméně za jeho života bylo započato s budováním

■ Nejstarší dochovaný pohled na zámek, 1. polovina 19. století

■ Rodina Františka Josefa II. Silva-Tarouca, rok 1932

zámeckého parku, původně v barokních intencích. Františka Štěpána lákal spíše velkoměstský život ve Vídni, kde v hazardu promrhal téměř veškerý rodový majetek. Dříve než mohl přijít také o Čechy pod Kosířem, zemřel, i přesto však panství zanechal ve velkých dluzech.

Teprve jeho syn **František Josef I.** (1773–1835) byl představitelem první generace Silva-Tarouců skutečně sídlících na tomto zámku. Vzdal se své vojenské kariéry na konci napoleonských válek, aby se mohl naplno věnovat správě panství a vyvést rod z otcových dluhů. František Josef I. se oženil se svou sestřenicí Leopoldinou, hraběnkou Šternberk-Manderscheid, dcerou Františka Šternberka, bohatého podporovatele českého národního obrození, který stál za založením Národního muzea v Praze. Leopoldina po smrti svého otce zdědila část jeho vzácné obrazové sbírky, z níž některá díla se nachází na tomto zámku. František Josef I. kolem zámku založil anglický park v duchu tehdy se probouzejícího romantismu.

František Josef I. měl tři syny, kteří se dožili dospělosti. **Ervín Vilém** (1815–1846) po deseti letech správy panství podlehl těžkým depresím a spáchal sebevraždu. **Bedřich** (1816–1881) se stal knězem a významným podporovatelem národního obrození na Moravě. **August Alexandr** (1818–1872) byl pánem českého panství v dobách pobytů Josefa Mánesa (na zámku pobýval mezi lety 1849–1870). V této době zámek získal svou současnou pozdně klasicistní podobu. Plán přestavby zhotovil mladý architekt Julius Eduard

Zernecke. Novými dominantami se stalo jednak mohutné venkovní schodiště při jižním křídle, propojující reprezentativní Velký sál v patře přímo s okolním parkem, jednak dvojice věží předstupujících před západní křídlo, mezi nimiž se nachází současný vchod do zámku.

Vznik nových reprezentativních prostor vedl k pozvání **Josefa Mánesa** (1820–1871) se záměrem vytvořit portrétní galerii středoevropské linie rodu Silva-Tarouca. Malíř se stal blízkým rodinným přítelem, což máme doloženo nejen bohatou korespondencí zvláště s hraběnkou Gizelou, ale také mnoha Mánesovými pobyty na zámku v rozmezí let 1849–1870. V Čechách pod Kosířem vytvořil mnoho děl. Vedle olejomalb, na kterých malíř pracoval za dohodnutou odměnu, tvořil i menší práce, jimiž obdarovával své šlechtické mecenáše. Samostatnou kapitolou je jeho práce etnografická, kde se projevovalo Mánesovo obrozenecké citění.

August Alexander byl otcem **Františka Josefa II.** (1858–1936), do jehož epochy se návštěvník ponoří v rámci komentované prohlídky zámku. Během svého dlouhého života toho prožil vskutku dost. V dětství se tu potkával s Josefem Mánesem, ve zralém věku na zámku vychoval svých pět synů a v době po vzniku Československa, tedy v době pro mnohé šlechtice těžké, zde prožil své stáří. Po celý život se velmi věnoval zámeckému parku, jemuž vtiskl současnou podobu. Zálubu v krajinářství sdílel se svým mladším bratrem Arnoštem Emanuelem (1860–1936), zakladatelem Průhonického parku zapsaného na seznamu památek organizace UNESCO.

■ Pracovna hraběte Františka Josefa II. Silva-Tarouca, rok 1903

Po první světové válce hrabě přenechal správu panství svému synu **Egbertovi** (1887–1971). Ten se ale po vzniku Československa potýkal s pozemkovou reformou a nešťastným hospodařením přivedl rod téměř k bankrotu. Proto byl nucen se svou rodinou opustit český zámek. Poslední Silva-Tarouca žijící v Čechách pod Kosířem byl jeho mladší bratr **František Arnošt** (1890–1943), který jako jediný z rodu za druhé světové války přijal české občanství. Správy zadluženého majetku se ujal sprátený rod Belcrediů, jehož cílem bylo po urovnání finančních poměrů předat rodinné jmění do rukou Egbertova syna **Františka** (1925–1945).

Vzhledem k faktu, že František za druhé světové války přijal německé občanství, potkal po roce 1945 zámek podobný osud, jaký známe z mnoha jiných šlechtických sídel. Silva-Taroucům byl veškerý majetek zabaven. Komunistický režim zde roku 1949 umístil Státní kurz pro přípravu pracujících na vysoké školy, od roku 1953 pak internátní zvláštní školu, která zde působila do roku 2005. Zámek ovšem nesloužil pouze tomuto účelu. Díky snaze a vytrvalosti několika nadšenců z Prostějova se zde podařilo v roce 1957 otevřít malé muzeum – Pamětní síň Josefa Mánesa, který byl opěvován jako největší český malíř 19. století.

Od roku 2008 je majitelem zámku Olomoucký kraj a jeho správa byla svěřena Vlastivědnému muzeu v Olomouci. Bylo rozhodnuto zámek rekonstruovat a otevřít veřejnosti, což se díky podpoře Olomouckého kraje a prostředků z fondů Evropské unie v roce 2016 podařilo.

■ Pracovna hraběte Františka Josefa II. Silva-Tarouca, rok 2016

ZÁMECKÝ PARK

Společně se zámkem se postupně měnil i park, který jej obklopuje. Dnes se rozkládá na ploše 21,5 ha a můžete v něm obdivovat množství domácích i cizokrajných dřevin, jež doplňují drobné stavby. Zmínky o výraznějších úpravách parku máme teprve z 19. století. Zhruba v polovině tohoto věku vznikla jeho dnešní podoba. Byly vybudovány oba rybníky, došlo k zásadním modelacím terénu a výstavbě několika specifických staveb. Poslední významná etapa vývoje parku je spojena s osobností Františka Josefa II. Silva-Taroucy, „filosofa s rýčem“, autora dvou publikací na téma krajinářství. Své kroky týkající se úprav parku konzultoval se svým mladším bratrem Arnoštem Emanuelem, zakladatelem přírodně krajinářského parku v Průhonících u Prahy.

Oranžerie

Zámecká oranžerie byla postavena v roce 1853 podle návrhu významného architekta Ignáce Vojtěcha Ullmanna (1822–1897). Nad vchodem je umístěna historizující růžice navržená Josefem Mánesem. Nese rodové erby Augusta Alexandra Silva-Taroucy a jeho ženy Gizely.

Oranžerie dříve sloužila hlavně k přezimování choulostivých, zejména exotických rostlin, a k pěstování citrusů. K tomuto účelu je využívána dodnes. Přes letní sezónu se v těchto prostorách pořádá množství kulturních akcí a lze je také pronajmout pro svatby a další soukromé akce.

V jejím sousedství jsou i kaskádovité partery, na nichž byla dříve ovocná zahrada, která je dodnes připomínána vysazenými jabloněmi. Za zdí, kde je v současnosti zámecké parkoviště, se nacházela zahrada zeleninová.

Mánesův altán a dubová alej

Altán (též salet) byl vybudován v letech 1840–1843 v klasicistním stylu. Sloužil zámeckému panstvu jako posezení za horkých letních, nebo

■ Zámecká oranžerie

■ Mánesův altán

■ Hrobka rodu Silva-Tarouca v zámeckém parku

naopak deštivých dní. Dle dostupných informací ho měl Josef Mánes během svých častých návštěv využívat jako ateliér. Dnes jsou v něm vystaveny reprodukce Mánesových obrázků s oblíbenými lidovými motivy z Hané a jeho bronzová socha z dílny Karla Otáhalá.

Historie aleje sahá dle názoru hraběte Františka Josefa II. Silva-Tarouca do dob, kdy jeho rodina zámek získala (1768). Dosud se můžeme setkat s názvem „Růžová“ alej, jelikož byla dříve tvořena vysokým habrovým plotem a keříky stromkových růží. Hrabě František zde nechal vysázet duby, které později ještě doplnily javory, hlavně mléče. V současné době alej měří přibližně 500 metrů, což je pouhé torzo původní délky. V předešlých dobách totiž v podobě průseku vedla až ke kapli Panny Marie Růžencové na hřebeni Velkého Kosíře (442 m n. m.), kterému se přezdívá „Hanácké Mont Blank“.

Hrobka rodu Silva-Tarouca

V roce 1921 vlivem velkých dešťů stoupla hladina spodní vody v kryptě místního kostela, kde se nacházela hrobka Silva-Tarouců. Hrabě František Josef II. Silva-Tarouca dal přenést ostatky příslušníků svého rodu na nově vybudovaný hřbitůvek v zámeckém parku. Z důvodu nedostatku financí – Silva-Taroucové čelili bankrotu svého panství způsobeného hlavně pozemkovou reformou – pan hrabě rezignoval na vysněnou monumentální hrobku v barokním duchu a místo toho využil náhrobek svého příbuzného, hraběte Gallenberga, který se nacházel na obecním hřbitově.

Na náhrobek pouze zezadu nechal vytesat latinský nápis:

**QVI MARIAM ABSOLVISTI ET LATRONEM EXAVDISTI MIHI QVOQVE
SPEM DEDISTI PIE IESV DOMINE DONA EIS REQUIEM REQUIEM
AETERNAM AMEN**

(„Ty, který jsi Marii zprostil viny a zločince jsi vyslechl, také mně jsi dal víru. Zbožný Pane Ježíši, daruj jim klid, klid věčný, Amen.“)

Je v něm obsažen kryptogram MLLMVVVVI = 1921. Z přední strany se nachází původní text náhrobku: Hier ruhet Friedrich Graf Gallenberg, geb. 29. 12. 1809, gest. 16. 10. 1862, R.I.P. („Zde odpočívá Friedrich, hrabě Gallenberg, nar. 29. 12. 1809, zemř. 16. 10. 1862, [Requiescat in pace] Ať odpočívá v pokoji.“). Přesun však hrabě neohlásil úřadům, které se o tom díky udání dozvěděly a nařídily navrácení ostatků zpět. Přes odpor hraběte se tak za policejního dozoru stalo. Ostatky mohly být nakonec na zámeckém hřbitůvku uloženy až v roce 1927.

Členové rodu Silva-Tarouca a blízkého příbuzenstva pohřbení v hrobce:

Leopoldina Silva-Tarouca, roz. Šternberk-Manderscheid († 15. 12. 1870)

Gizela Silva-Tarouca, roz. Stolberg-Stolberg († 19. 2. 1864)

Kristina Stolberg-Stolberg, roz. Kálnoky de Köröspatak († 14. 4. 1877)

August Alexander Silva-Tarouca († 24. 10. 1872)

Helena Silva-Tarouca, roz. hr. Kálnoky de Köröspatak († 10. 8. 1931)

Alois Silva-Tarouca († 30. 7. 1917)

Vilém Silva-Tarouca († 1895)

Gabriela Silva-Tarouca, roz. princezna Schwarzenberg († 4. 12. 1934)

František Josef II. Silva-Tarouca († 4. 8. 1936)

František Arnošt Silva-Tarouca († 7. 12. 1943)

Červená věž

Červená nebo také „vlajková“ věž, jak je uváděno v historických pramenech, byla postavena roku 1842 v historizujícím slohu na místě

■ Červená věž

■ Jeskyně v parku s dřevěnou sochou draka

■ Velký rybník

■ Přístaviště na Velkém rybníku, 19. století

dnes již neexistujícího kostelíku a hřbitova. Podle jedné Mánesovy kresby se z věže troubilo na uvítanou při příjezdu významných hostů. V současnosti objekt slouží jako rozhledna, z níž lze přehlédnout celý zámecký areál a vrch Velkého Kosíře. Na stožáru můžete vidět vlajku v barvách rodu Silva-Tarouca s jejich erbem.

Jeskyně

Jeskyně se nachází ve hřbetu do jisté míry uměle vymodelovaného kopce. Navážky nad ní pochází z doby budování rybníka, kdy se přebytečná hlína používala k zakrytí terénních nerovností. Samotná jeskyně je těžko určitelného stáří, tvoří ji skalnaté břidlicové podloží. Uvnitř jeskyně se dnes nachází dřevěná socha draka, přesněji jeho hlavy a pařátů s ostrými drápy. Její umístění se nevztahuje přímo k historii zámku nebo parku, ale k již zmíněnému dílu Josefa Mánesa a jeho přítele Bedřicha, eposu o Hanselburgu, pojmenovaném podle bájného hradu, který se měl tyčit na Kosíři. Poema se skládá z několika příběhů, kdy jsou hlavními postavami samotní obyvatelé českého zámku.

Velký rybník

Původní louku na toku Českého potoka nahradil na přelomu 40. a 50. let 19. století tzv. Velký rybník. Zámecké panstvo jej používalo k chovu ryb a zámeckým kratochvilím. Nacházelo se zde přístaviště pro loďku. V rybníku se naučil plavat i malíř Josef Mánes, jak je doloženo v jednom z jeho dopisů zasláního přátelům do Prahy.

Vzácné dřeviny v zámeckém parku

Mezi dominantními mohutnými jedinci dřevin, kterými jsou zejména kultivary dubů, javorů, lip, buků, borovic, douglasek, smrků aj., se nachází soubor vzácnějších a v našich domácích parcích ne příliš rozšířených dřevin.

Jsou jimi např.:

Svitel latnatý (*Koelreuteria paniculata*), jeho plodem je tobolka, kvete bíle a je původem z Číny a Koreje. Na podzim přináší množství ozdobných plodů, které se podobají malým lampiónům. Jsou to nafouklé 4 až 5 cm dlouhé tobolky s jakoby papírovými stěny. Uvnitř jsou kulovitá černá semena o průměru 4 až 6 mm.

Magnólie přišpičatělá (*Magnolia acuminata*), dorůstající až 20 metrů s lehce vonnými žlutozelenými až žlutooranžovými květy, pochází z východu USA.

Dub letní stříhanolistý (*Quercus robur* „*Pectinata*“), dorůstá nejvýše 10 metrů a roste spíše do šířky. Jde o výjimečnou dřevinu se vzdušnou korunou a jemnými, hluboce vykrojenými listy. Tvoří jen nemnoho plodů.

Dub letní sloupovitý (*Quercus robur* „*Fastigiata*“), dorůstá výšky asi 25 metrů jako elegantní, přísně sloupovitá dřevina. Vyskytuje se v Evropě, Asii i Africe. Základní druh se dožívá až 2000 let, přičemž dospívá ve sto letech.

Buk lesní červený (*Fagus sylvatica* „*Roseomarginata*“), jeho domovinou je celá Evropa. Mladé plody jsou mírně jedovaté, dorůstá asi 30 metrů. Kultivar „*Purpurea*“ vyniká hnědočerveným listem, „*Roseomarginata*“ pak listem se zarůžovělým okrajem, který s nástupem léta postupně mění odstín. Tato varieta se poprvé objevuje kolem roku 1885.

■ Dub letní stříhanolistý

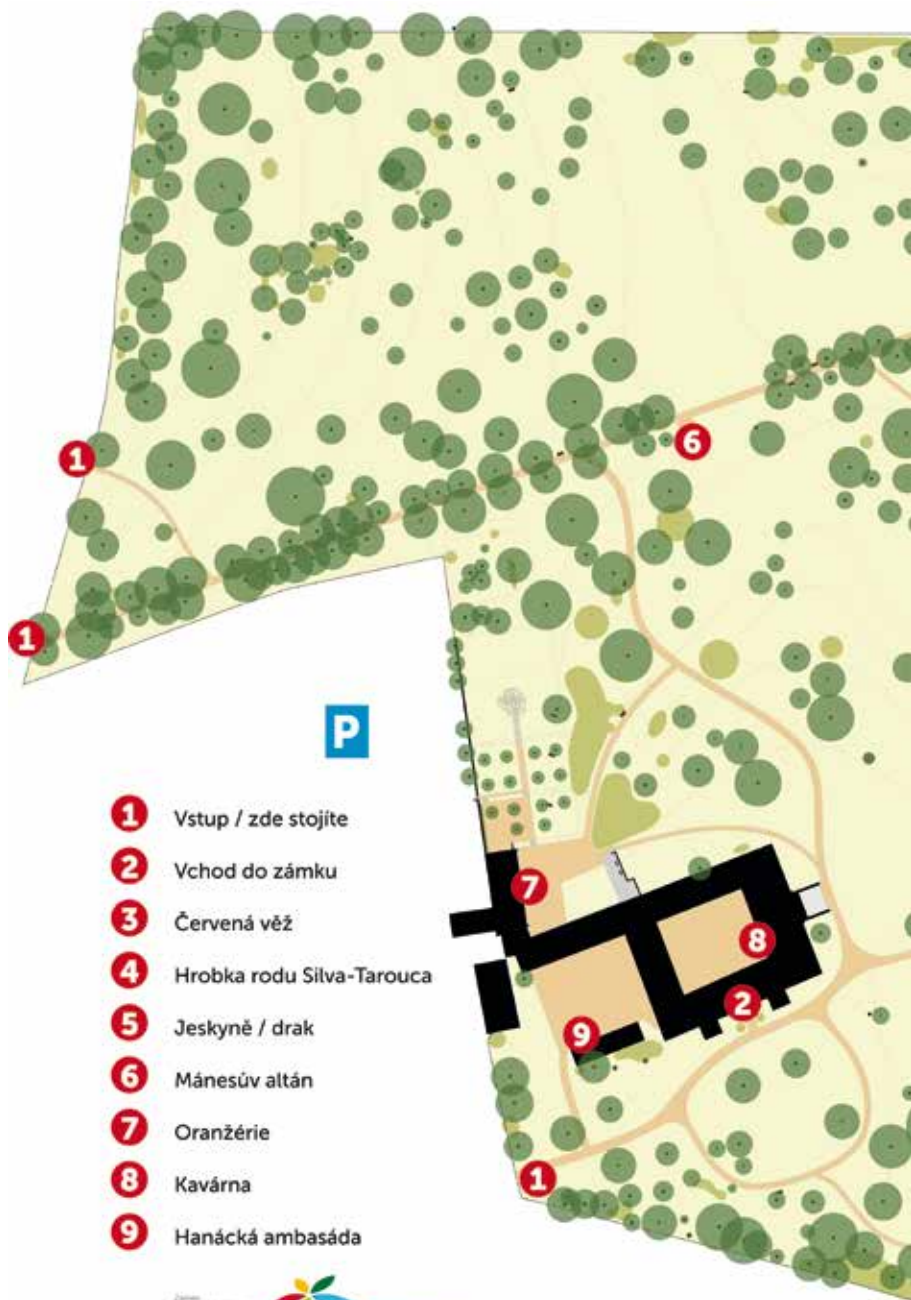
■ Borovice osinatá

Borovice osinatá (*Pinus aristata*), dlouhověká borovice s krátkými jehlicemi středního vzrůstu. Věk nejstaršího exempláře se odhaduje na 4750 let, roste na utajeném místě ve White Mountains v Severní Americe.

Borovice Jeffreyova (*Pinus Jeffreyi*), významná severoamerická hospodářská dřevina příbuzná s *Pinus ponderosa*. Mohutná, až 40 metrů vysoká dřevina s dlouhými jehlicemi, po jejichž rozemnutí je cítit pomerančová vůně.

Smrk východní (*Picea orientalis*), jehličnatý stálezelený strom, který se vzhledově na první pohled příliš neliší od smrku ztepilého, nejběžnějšího smrku v přírodě střední Evropy. Jeho původním areálem je Kavkaz, jižní okraj evropského Ruska ke Kavkazu přiléhající a pohoří v severovýchodní část Turecka u Černého moře.

Jedle kavkazská (*Abies nordmanniana*), vždyzelený jehličnatý strom s tmavými jehlicemi z čeledi borovicovitých, pocházející z Malé Asie a Kavkazu.

Číslo
Číslo pod křeslem
je v mapě
Olohoučské křiží

ZAJÍMAVOSTI

Mytický původ Silva-Tarouců

O stáří svého rodu neměli nejvýznamnější vlastníci zámku v Čechách pod Kosířem pochyb. Své předky Silva-Taroucové spatřovali až v mytických králích Alby Longy, města, z něhož vzešli zakladatelé Říma Romulus a Remus, dále je rovněž viděli u členů barbarského kmene Vizigótů, který po pádu Římské říše ovládl Pyrenejský poloostrov. Příbuzenskými svazky se rod Silva propojil se španělskými i portugalskými králi, mezi jeho předky se řadí také sv. Beatrix. Roku 1685 vznikla dvousvazková Genealogická historie domu Silva, jejímž autorem byl významný historik Don Luis de Salazar y Castro.

Vzácné růže

V zámeckém parku jsou mimo jiné vysazeny růže, které mají k historii zámku hluboký vztah.

První z nich je Rosa Marietta Silva-Tarouca vyšlechtěná v Průhonicích ve 20. letech 20. století a pojmenovaná po dceři Arnošta Emanuela Silva-Tarouca – zakladateli parku v Průhonicích, který vyrostl na našem zámku v Čechách pod Kosířem.

Druhá je Rosa Foetida Bicolor neboli Mánesova růže – malíř ji namaloval na jednu ze svých kreseb. Ke konci života, když trpěl vážnou psychickou chorobou, se k této květině údajně velmi upnul.

■ Erb Augusta Alexandra Silva-Tarouca, polovina 19. století

Josef Mánes a Haná

Josef Mánes se s národopisnou oblastí Haná podrobněji seznámil začátkem roku 1849, kdy navštívil město Kroměříž za účelem portrétování poslanců Říšského sněmu. Tehdy ho velmi okouzlili hanáčtí sedláci v lidových krojích z okolních vesnic. Svůj vřelý vztah k hanácké lidové kultuře následně prohloubil častými pobyty u hraběcí rodiny Silva-Tarouců na zámku v Čechách pod Kosířem, kde čerpal nepřeberné množství námětů pro svou tvůrčí inspiraci.

Již jeho první dílo vytvořené v Čechách pod Kosířem, **Líbánky na**

■ Mánesova růže, 2. polovina 19. století

■ Hanačka, polovina 19. století

Hané (litografie, 1849), patří mezi klenoty českého malířství. Obraz ukazuje šťastné a bezstarostné novomanžele, kteří na bryčce tažené koníkem projíždějí hanáckou krajinou. Celý výjev doplňují andělíčky na obláčkách hrající pro zamilovanou dvojici líbeznou melodii. Dokonalé Mánesovo dílo vystihuje nejen jedinečnost a rozmanitost krojů mladého páru, ale i krásu místního lidu a úrodnost hanácké země.

Díky svému malířskému talentu a pílí zachytil i v dalších pracích věrohodně a detailně jednotlivé části hanáckých krojů včetně jejich barevnosti a různorodosti. Aby dodal svým pracím skutečné autentičnosti, vybíral si za portrétované osoby prosté vesničany z Čech pod Kosířem a jeho okolí. Mezi jeho další významná díla s hanáckou tematikou patří mj. **Hanačka na zemi sedící** (kolorovaná kresba, 1850–1852), **Hanák Josef Šoustal** (akvarelová kresba, 1852–1854) nebo **Maryna** (kolorovaná kresba, 1852–1854).

I když se Mánes zabýval i zobrazováním jiných prvků lidové kultury, tak z národopisného a kulturněhistorického hlediska jsou nejpozoruhodnější studie lidových krojů. Jeho práce jsou o to cennější, že v následujícím období se lidové kroje na vesnicích postupně odkládaly. Josefa Mánesa lze nejen v tomto ohledu označit za jednoho z nejvýznamnějších malířů a zároveň pozorovatelů „mizející“ krásy lidové kultury na Hané.

■ Hanselburg, polovina 19. století

Pověst o Hanselburgu

Polovina 19. století, kdy na zámku pobýval Josef Mánes, je ne nadarmo označována za období romantismu. Zámecké panstvo si stejně jako umělci a literáti oblíbilo tehdy velmi módní středověkou tematiku plnou statečných rytířů a krásných princezen a můžeme říci, že šlechta si tuto zálibu promítla i do trávení volného času, kdy si rádi „hrála na středověk“. Na tomto základě Josef Mánes, který měl na zámku roli nejen malířského mentora, ale i společníka starajícího se panstvu o zábavu, společně se svým přítelem Bedřichem Silva-Taroucou roku 1850 vytvořili parodii na středověký hrdinský epos „Píseň o Nibelunzích“. Jejich společné dílo má podobu samostatných listů s akvarelovými kresbami a texty psanými historizujícím písmem. Poslední listy eposu jsou záměrně potrhány s cílem vyvolat dojem starobylosti.

Aktéry eposu jsou členové zámecké rodiny i s hosty. Josef si zde z pánů – z dnešního pohledu až překvapivě – dělá legraci, na mušku si bere jejich společenské postavení, koníčky, záliby i nectnosti. Na druhou stranu dámy opěvuje a poukazuje na jejich krásu a kladné vlastnosti.

Podle pověsti v dávných dobách stál na Kosíři pevný hrad Hanselburg, kde bydlela princezna Anežka. Byla to velmi milá a chytrá dívka s nádhernými bělostnými rukama, kterými uměla výtečně tkát a vyšívát. Jednoho krásného dne se šla projít do zahrady s klubkem vlny, z něhož chtěla uplést dlouhý šál pro udatného rytíře. Jak byla pohroužena do myšlenek na práci, nevšimla si, že se přiblížila do míst, kde se usadil velký zlý drak. Když si toho všimla, lekla se, klubičko jí vypadlo z rukou a přikutálo se přímo k spící obludě. Okamžitě jí vyhrkly slzy, jelikož to byla vzácná a kouzelná vlna pocházející z ciziny. S pláčem utíkala zpátky na hrad, kde vše povyprávěla přítomné společnosti. Dva nebojácní rytíři, Dětrich a jeho trošku obtloustlý kamarád s přezdívkou Stručí, se bez váhání rozhodli jednat a svůj plán představili Anežce a její sestře Gizele. Ty je nechtěly pustit, ale nakonec

ustoupily, a tak se pánové na druhý den odebrali draka obhlédnout. Jelikož byl stočený do klubička, nebylo jednoduché rozpoznat, kde má hlavu a kde ocas. Nakonec se to však podařilo, a tak měli rytíři vše, co potřebovali vědět k tomu, jak draka porazit. Druhý den se v těžkém brnění vydali k dračí jeskyni znovu. Nejprve draka vzbudili z hlubokého spánku. Nestvůra prudce vyskočila na všechny čtyři a chtěla udatné muže napadnout. V tom se Dětrich rozpřáhl a jednou ranou mečem utal drakovi hlavu i s předními tlapami. Klubičko vlny i zámečtí obyvatelé byli tímto odvážným činem zachráněni...

Faksimile vybraných listů eposu lze v současnosti spatřit v expozici Mánesových kreseb v prvním patře zámku.

■ Expozice filmu Tmavomodrý svět

■ Expozice filmů Tři bratři a Kuky se vrací

Filmová expozice Zdeňka a Jana Svěrákových

Od roku 2016 je v zámeckých interiérech otevřena expozice společné filmové tvorby Zdeňka a Jana Svěrákových, kteří se svým dílem nezapomenutelně zapsali do historie české i světové kinematografie. V expozici je možné nejen zhlédnout filmové trailery, ale také si prohlédnout dekorace, kostýmy, scénáře, fotografie a mnoho dalšího spojeného s tvorbou jejich filmů Obecná škola, Kolja, Tmavomodrý svět, Vratné lahve, Kuky se vrací, Tři bratři, Po strništi bos a Tatínek.

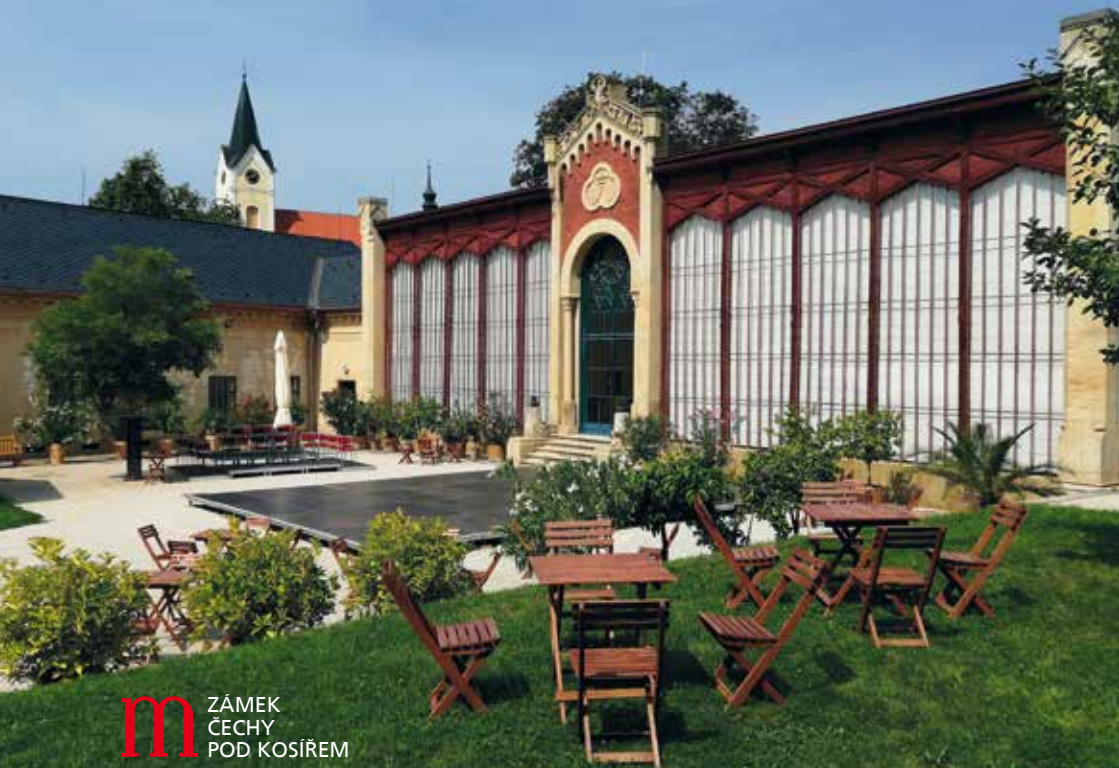

VLASTIVĚDNÉ MUZEUM V OLOMOUCI

Více než dva miliony sbírkových předmětů a moderní interaktivní expozice, které provedou návštěvníka nížinami v okolí Olomouce přes hornaté prostředí Nízkého Jeseníku až po vysokohorský terén Hrubého Jeseníku a Králického Sněžníku i přes drsnou dobu raného středověku, až po naši současnost, práh jednadvacátého století. To je Vlastivědné muzeum Olomouc, které se co do rozsahu sbírky řadí mezi největší muzea v České republice. Pod správou této instituce patří i zámek Čechy pod Kosířem, nebo unikátní Arboretum Bílá Lhota.

Vlastivědné muzeum v Olomouci
Náměstí Republiky 5, 771 73 Olomouc
tel.: + 420 585 515 111, e-mail: vmo@vmo.cz, www.vmo.cz

m ZÁMEK
ČECHY
POD KOSÍŘEM

PRONÁJEM PROSTOR V ZÁMECKÉM AREÁLU ČECHY POD KOSÍŘEM

Hledáte netradiční místo pro vaši soukromou akci blízko Olomouce?
Pronájem oranžérie, historických sálů, parku

m

Zámek Čechy pod Kosířem, Mánesova 1
798 58 Čechy pod Kosířem, tel.: 722 928 494
kastelan@seznam.cz, www.zamekcechy.cz/svatby

Zámek Čechy pod Kosířem

v roce 2021 vydal Olomoucký kraj

Jeremenkova 40a, 779 00 Olomouc

Česká republika

e-mail: tourism@olkraj.cz, tel.: +420 585 508 111

www.ok-tourism.cz, www.olkraj.cz

Text, fotografie:

Vlastivědné muzeum v Olomouci

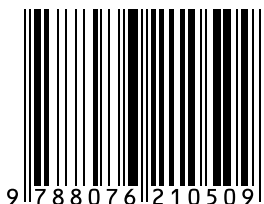
Grafika, tisk:

Profi-tisk group, s. r. o.

Chválkovická 223/5, 779 00 Olomouc

Vydání I.

© Olomoucký kraj

9 788076 210509